

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 16. april 2009

Betænkning

over

Forslag til lov om hæftelse for børns erstatningsansvar

[af justitsministeren (Brian Mikkelsen)]

1. Ændringsforslag

Det Radikale Venstres medlem af udvalget har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 17. december 2008 og var til 1. behandling den 23. januar 2009. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitets udtalelse indeholdende et lovudkast har været sendt i høring, og justitsministeren sendte dette materiale til udvalget den 15. september 2008, jf. folketingsåret, 2007-08, 2. samling, REU alm. del – bilag 601. Den 18. december 2008 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 23 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*. Flertallet stemmer imod det stillede ændringsforslag.

Det er Dansk Folkepartis opfattelse, at alle børn bliver født lige, og at alle som udgangspunkt har de samme muligheder.

Lov om hæftelse for børns erstatningsansvar er overskriften på dette lovforslag. Det kunne også have været: Hvem skal tage ansvar for forældres børn?

Det er den opvækst og de påvirkninger, børn får i deres barndom, der påvirker og former dem som voksne mennesker. Men hvem er det så, der skal påvirke det lille barn? Hvem er det så, der har fået det enormt store ansvar for det lille barns fremtid? Det er selvfølgelig forældrene, og sådan bør det også være. Det at være forælder er en stor opgave og et stort ansvar, som for langt de fleste varer hele livet.

Dette lovforslag tager sigte på at øge forældres interesse i og tilskyndelse til at påtage sig det forældreansvar, der skal til, for at deres børn ikke begår hærværk og lovovertrædelser.

Det foreslås, at forældre, som har et hjemmeboende barn under 18 år, skal hæfte for barnets handlinger. Her er selvfølgelig tale om handlinger, som Dansk Folkeparti vil kalde utilpassede handlinger. Det vil sige, at skader, der er helt atypiske eller tilfældige i forhold til den risiko, som skadevolderens adfærd har fremkaldt, dermed falder uden for erstatningspligten, og det vil sige, at her er der ikke tale om uheld, men alene om hændelser, hvor det er tydeligt, at den unge har været bevidst om sin handling.

Dansk Folkeparti mener, at dette er et redskab til, at forældre får mere fokus på og interesse for, hvad deres børn og unge foretager sig.

Et *mindretal* i udvalget (S, SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG)) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet stemmer for det stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiet bemærker, at i dag hænger børn selv på regningen, når de er blevet taget i at have begået eksempelvis hærværk. Det vil regeringen med dette lovforslag lave om på, så forældrene overtager en del af regningen, mere præcist de første 7.500 kr. pr. skadevoldende handling, som barnet har begået. Erstatningens størrelse ændres der ikke på. Lovforslaget medfører udelukkende, at forældrene skal betale en del af regningen.

Ungdomskommissionen, der har afgivet indstilling til L 96, var delt i spørgsmålet om forældrehæftelse og afgav ikke nogen klar anbefaling. De juridiske problemer med lovforslaget er mange. Der er således tale om et brud på retstraditionen, når forældre, der ikke har tilsidesat deres tilsynspligt, alligevel kan ende med regningen. Andre problemer med lovforslaget er spørgsmålet om dets effekt. Regeringen mener, at lovforslaget vil motivere forældre til at tage større ansvar for deres børns handlinger. Det kan dog ikke dokumenteres, at det vil virke sådan. Faktisk kan intet af det, regeringen vil med dette lovforslag, dokumenteres. Alt er fugle på taget, og henvisninger til ordningen i Norge giver ingen mening, idet den kun har fundet anvendelse ganske få gange.

De spørgsmål, som Socialdemokratiets medlemmer af udvalget har stillet til lovforslaget, er ikke blevet besvaret på en sådan måde, at det virker overbevisende, at lovforslaget vil få nogen som helst effekt. Socialdemokraterne stemmer derfor imod lovforslaget, men for ændringsforslaget fra Det Radikale Venstre om at indsætte en revisionsbestemmelse.

Der skal ikke være nogen som helst tvivl om, at Socialdemokratiet ønsker at stoppe børns og unges kriminalitet. Herunder også meningsløst hærværk, der ødelægger så meget og sårer så mange, fordi ødelæggelserne har store konsekvenser for dem, der bliver berørt.

Socialdemokratiet ønsker, at der tages fat i børn, der er på vej ud i kriminalitet, og at de oplever, at deres handlinger har konsekvenser. Vi synes godt om lovgivningen, som den er nu, hvor børnene selv betaler for deres ødelæggelser. Den ordning, regeringen lægger op til, er skæv på mange måder. For det første er den meget besværligt indrettet, og det faktum, at skadelidte skal rejse et civilt søgsmål for at få forældrene til rent faktisk at betale, virker meget tungt. At man kan forsikre sig imod ordningen, betyder, at de eneste, der virkelig får noget ud af dette lovforslag, er forsikringsselskaberne.

At ordningen betyder, at alle forældre vil skulle betale det samme, virker heller ikke rimeligt. Når ordningen gennemføres, burde den indrettes således, at forældre, der tjener meget, skal betale mere end forældre, der har meget små indkomster. For skal tankegangen i regeringens linje følges, burde det vel »gøre lige så ondt« på lagermedhjælperens økonomi som på bankdirektørens. Det gør det ikke, som ordningen er indrettet nu. Her havde Socialdemokratiet foretrukket, at man havde benyt-

tet sig af samme logik, som man gør, når spirituskørsel takseres. Dér betaler man forskelligt, for at det skal ramme lige hårdt. Det må man bare konstatere at L 96 ikke kommer til at gøre.

Om der bliver mindre hærværk og færre ofre for kriminalitet efter vedtagelsen af lovforslaget, har regeringen ikke formået at sandsynliggøre. Lovforslaget fokuserer kun på de økonomiske aspekter og indeholder ikke forslag til, hvordan man skal tage fat i de små bøllespirer, der har begået kriminaliteten, for at få dem til at forstå, at deres adfærd er fuldstændig uacceptabel. Lovforslaget indeholder intet om, hvordan forældre, der ikke kan styre deres børn, kan få hjælp, og intet om, hvilke initiativer man burde sætte ind med over for børn og unge, der begår hærværk. Det er en klar mangel i lovforslaget. For forældre, hvis børn er i problemer, kan meget vel drage nytte af forældrekurser/familieskoler, hvor de enten deltager selv eller sammen med deres børn, eller andre initiativer, der har fokus på at ændre de unges adfærd.

For Socialistisk Folkeparti (SF), Det Radikale Venstre (RV), Enhedslisten (EL) og Simon Emil Ammitzbøll (UFG) er det vigtigt at stoppe ungdomskriminalitet. Det er ofte i de unge år, en kriminel løbebane bliver skabt. Det er derfor godt at have en bred palet af tiltag, der er forebyggende og præventive.

SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG) kan konstatere, at regeringens intentioner med lovforslaget, der pålægger forældre et økonomisk erstatningsansvar på 7.500 kr. ved deres børns skadesvoldende aktivitet, også er tiltænkt en forebyggende rolle, idet man forventer, at det vil motivere forældre til at tage ansvar for deres barns kriminalitet. I kommissoriet for udvalget er den kriminalpræventive funktion også nævnt. Det er ikke tabet, og hvem der skal betale for en skadegørende handling, der er det afgørende, men det at få forældre til at tage ansvar og stoppe deres børns kriminalitet.

SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG) finder, at det er problematisk, at regeringen ser bort fra den undersøgelse af forældres reaktioner på deres barns kriminalitet, der er nævnt i betænkningen, og som viser, at et forslag om et økonomisk erstatningsansvar ikke vil have den forventede effekt. Det er betænkeligt, at regeringen klynger sig til en undersøgelse af 24 sager med forældre pålæg, hvor det er lykkedes at få under halvdelen af forældrene til at overholde påbud som en følge af, at de bliver trukket i deres offentlige ydelser. Regeringens væsentligste argument i debatten har været en gammel sag med nogle få romafamilier i Helsingør Kommune, hvor det interne papir, regeringen har fremlagt om den ulovlige ordning i Helsingør, viste, at der også var massiv social støtte til og opfølgning vedrørende familierne. Så det er uafklaret, om det var den massive sociale indsats eller truslen om at miste penge, der var afgørende.

SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG) er uforstående over for, at regeringen tager lovforslaget i brug, når det hviler så meget på den lignende norske ordning, som knap har været i brug. Der er tale om virkningsløs signalpolitik med hensyn til bekæmpelsen af ungdomskriminalitet.

Derudover kan der tegnes forsikring for denne type erstatningsansvar. Man må derfor forvente, at de velfungerende familier vil tegne en sådan, og at de mere udsatte vil få forøget deres udsathed, da det må forventes, at en del af disse familier ikke får tegnet den nævnte forsikring, enten af økonomiske eller af sociale årsager. Forslaget vil altså have en marginaliserende effekt på den gruppe, man allerhelst ville nå.

Endelig må ordningen forventes at have en reduceret præventiv effekt, da forældrene jo ifalder ansvar, uanset om de har gjort alt, hvad de kan som de bedste forældre i verden. Der bliver ikke skelet til, om man er ansvarlig. Det er svært at se motivationen til at gøre noget anderledes, når man alligevel straffes, selv om man er en god forælder.

SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG) stemmer derfor imod lovforslaget.

SF, RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG) konstaterer, at der hverken i Ungdomskommissionens udtalelse eller i svarene fra ministeren har kunnet fremlægges nogen form for dokumentation af forslaget's kriminalpræventive effekter, ligesom der er rejst berettiget bekymring om negative effekter, ikke mindst for de dårligst stillede familier. På den baggrund foreslår mindretallet, at loven revideres senest i folketingsåret 2011-12, og håber, at flertallet bag lovforslaget vil tage konsekvensen af den manglende evidens på området og imødekomme mindretallet på dette punkt.

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (RV), tiltrådt af et *mindretal* (S, SF, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG)):

1) I § 2 indsættes efter stk. 1:

»Stk. 2. Forslag om revision af loven fremsættes for Folketinget senest i folketingsåret 2011-12.«

[Revisionsbestemmelse]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Det foreslås, at lovforslagets konsekvenser vurderes senest i folketingsåret 2011-12.

Kim Andersen (V) Søren Pind (V) Karsten Nonbo (V) Peter Skaarup (DF) fmd.

Marlene Harpsøe (DF) René Christensen (DF) Tom Behnke (KF) Vivi Kier (KF)

Naser Khader (KF) Karen Hækkerup (S) Anne-Marie Meldgaard (S) Mogens Jensen (S)

Morten Østergaard (RV) Anne Baastrup (SF) nfmd. Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)

Simon Emil Ammitzbøll (UFG) Line Barfod (EL)

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	2
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Sambandsflokkurin (SP)	1

Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende L 96

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsoversigt, fra justitsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Ændringsforslag fra Det Radikale Venstre
5	1. udkast til betækning
6	2. udkast til betækning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 96

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om sager om tilsidesættelse af den rimelige tilsynspligt, til justitsministeren, og dennes svar herpå
2	Spm. om det objektive ansvar, der påhviler hundeejere, bilejere og arbejdsgivere, til justitsministeren, og dennes svar herpå
3	Spm. om, efter hvilke konkrete målsætninger ordningens kriminalpræventive effekt skal evalueres, til justitsministeren, og dennes svar herpå
4	Spm. om erstatningspligten, til justitsministeren, og dennes svar herpå
5	Spm. om erstatningsansvar, til justitsministeren, og dennes svar herpå
6	Spm. om, hvorvidt der er undersøgelser, som sandsynliggør, at en erstatningsordning for forældre skulle virke forebyggende, til justitsministeren, og dennes svar herpå
7	Spm. om et eventuelt krav over for forældre, hvis Erstatningsnævnet har udbetalt erstatning til et offer, til justitsministeren, og dennes svar herpå
8	Spm. om, hvorvidt erstatningskrav mod forældre kan inddrives af det offentlige efter inddrivelsesloven, til justitsministeren, og dennes svar herpå
9	Spm. om, hvor mange sager ministeren regner med at der vil blive, dels fra offentlig side, dels ved domstolene, til justitsministeren, og dennes svar herpå
10	Spm. om en beskrivelse af et forløb for henholdsvis ejeren en daginstitution (en kommune) og en bilejer (en privat person), hvis ejendel er blevet udsat for hærværk, og hvor gerningsmanden er henholdsvis en 12-årig og en 15-årig, til justitsministeren, og dennes svar herpå
11	Spm. om, hvor ofte ordningen i Norge har ført til udbetaling af erstatning, til justitsministeren, og dennes svar herpå
12	Spm. om en redegørelse for den skønnede sagsmængde som følge af forslaget, til justitsministeren, og dennes svar herpå
13	Spørgsmålet er tilbagetaget (identisk med spm. 6)
14	Spørgsmålet er tilbagetaget (identisk med spm. 7)

-
- 15 Spørgsmålet er tilbagetaget (identisk med spm. 8)
- 16 Spørgsmålet er tilbagetaget (identisk med spm. 9)
- 17 Spm. om, hvor mange unge der er blevet dømt for skadegørende handlinger i forbindelse med urolighederne i relation til Ungdomshuset sidste forår, og hvor mange af disse unge det har været muligt at rejse erstatningsansvar over for, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 18 Spm., om hæftelsen pr. skadegørende handling trækkes fra den erstatning, som barnet efter gældende lov er pligtigt at betale, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 19 Spm. om, hvorvidt forslaget vil have en negativ effekt på børns og unges kriminalitet, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 20 Spm. om iværksættelse af forskning på området, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 21 Spm. om en ordning som supplement til at betale en bøde, hvor man skal tvinge forældrene til at deltage i forældrekurser m.v., til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 22 Spm. om en ordning med økonomisk progression, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 23 Spm. om at sørge for, at forslaget ledsages af en undersøgelse af de sociologiske effekter, ordningen har på stærke såvel som svage familier, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 24 Spm. om, hvorvidt nogle skadelidte vil opgive at gøre deres krav gældende, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 25 Spm. om, hvad det vil få af betydning, at man som forældre kan forsikre sig mod at skulle betale, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 26 Spm. om, hvor ofte man regner med at forældre, der ikke kan betale på grund af manglende betalingsevne, vil få nedsat bøden, til justitsministeren, og dennes svar herpå
- 27 Spm. om, at det svækker forslaget, at man som forældre enten kan forsikre sig mod forældrehæftelse eller få regningen eftergivet, hvis man ingen penge har, til justitsministeren, og dennes svar herpå